

Література

1. Парасюк Н.М. Незаконні дії з інформацією, що міститься в базі даних Державного реєстру виборців, виборчими документами, документами референдуму та виборчими скриньками з бюлетенями: кримінально-правова оцінка / Н.М. Парасюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6-1. Том 3. – С. 170-175.
2. Навроцький В.О. Кримінальне право України. Особлива частина: курс лекцій. – К.: Знання, КОО, 2000. – 771 с.
3. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. – 573 с.
4. Парасюк Н.М. Виборчі документи й документи референдуму як предмети складів злочинів / Н.М. Парасюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Вип. 31. Том 3. – Серія ПРАВО. – С. 57-61.
5. Семенюк О.О. Кримінально-правова характеристика порушення законодавства про референдум: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / О. О. Семенюк; Київський нац. ун-т внутрішніх справ. – К., 2009. – 20 с.

УДК 343.1 (043.2)

Монастирський Н.М., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

Чинне кримінально - процесуальне законодавство України декларує основні поняття та вимоги до проведення обшуку. Стаття 234 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) передбачає, що обшук проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знарядь кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [2].

Обшук - примусова слідча дія з обстеження об'єктів і окремих громадян із метою розшукування і вилучення прихованих предметів та документів, що мають доказове значення [3, с. 201].

Загальна тактика проведення обшуку досить повно висвітлена вченими-криміналістами та процесуалістами в криміналістичній літературі. Вагомий внесок у розробку наукових основ проведення обшуків зробили відомі вчені-криміналісти та процесуалісти, зокрема,

В.П. Бахін, Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, С.Ф. Денисюк, О.О. Закатов, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, О.М. Кузів, Є.Д. Лук'янчиков, І.Ф. Пантелєєв, О.Р. Ратінов, М.В. Салтевський, В.М. Тертишник, В.Ю. Шепітько та інші.

У постанові слідчого про проведення обшуку вказується, у зв'язку з чим і де проводитиметься обшук, які предмети і документи підлягають вилученню. У постанові (оскільки воно пред'являється обшукуваного особі) не повинно бути даних, оприлюднення яких може перешкодити подальшому ходу слідства.

Основною психологічною особливістю даної слідчої дії є відшукання приховуваних об'єктів, вчинення дій, примусових по відношенню до обшукуваного особі. Примусовий характер обшуку, пошукові труднощі зумовлюють підвищене психічне напруження учасників обшуку. Обшукуваний може проявляти товариськість і замкнутість, стриманість і показну відвертість, зарозумілість і агресивність, але у всіх випадках він перебуває під тиском певних нав'язливих образів.

Приховувана життєво значуща подія, страх перед викриттям, можливістю арешту, суду, конфіскації майна створюють у свідомості обшукуваного «вогнище афектації», функціонально перебудовує всю психічну діяльність обшукуваного особи, дезорганізуючи психічну діяльність індивіда. Спонтанно формуються захисні механізми. На цьому тлі чіткі, впевнені дії слідчого, в яких вживається його обізнаність про попередні дії обшукуваного, можуть викликати як щиросерде знання і добровільну видачу шуканого, так і агресивність.

КПК України й передбачає певні обмеження щодо процесуального порядку проведення обшуку. Так, згідно з ч. 2 ст. 236 КПК України, за загальним правилом обшук повинен відбуватися в час, коли завдається найменша шкода звичайним заняттям особи, котра володіє житлом чи іншим приміщенням, що підлягає обшуку (за ч. 4 ст. 223 КПК України, слідчі (розшукові) дії не проводяться в нічний час, а саме з 22 до 6 години). Не дотриматися вимог цього правила слідчий, прокурор може лише у випадках, коли буде встановлено, що виконання такої умови може суттєво зашкодити меті обшуку.

З точки зору ефективності проведення цієї слідчої дії, проведення обшуку в денний час також має своє підґрунтя. Такі криміналісти, як В.М. Тертишник, В.Ю. Шепітько не випадково рекомендують починати обшук зранку, або у денний час [4, с. 125].

Враховуючи, що об'єкти обшуку простежуються слідчими у незнайомій для них обстановці, є певна потреба у забезпеченні необхідної освітленості. Це в певній мірі визначає результативність зусиль слідчого під час обшуку.

Обшук слід віднести до дій з значним потенціалом конфліктності. Його конфліктний характер визначається, з одного боку, протиріччями

цілей сторін, а з іншого – примусовістю та публічністю стосовно обшукуваного. Основне, що обшукуваний має на меті і що визначає спосіб його мислення й поведінки, – це пошуки максимально надійної схованки для вкрадених цінностей, знарядь, інших предметів, що мають характер доказів.

На приховування розшукуваних речей, на поведінку обшукуваного впливають його інтелектуальний розвиток, особливості мислення, пізнавальні інтереси, провідні потреби тощо.

Метою діяльності працівників правоохоронних органів, які проводять обшук є відшкодування приховуваних об'єктів та повернення їм реальної суспільної цінності.

В нашій державі бувають випадки коли працівники правоохоронних органів проводять обшук з порушенням законодавства. Це часто трапляється оскільки не усі люди у нашій країні знають свої права і не знають як себе потрібно поводити у даній ситуації, а правоохоронці, в свою чергу, використовують це у своїх потребах. Адже вони розуміють, що обшукуваний в даному випадку, чи його близькі родичі будуть виконувати все, що від них вимагатиметься аби тільки допомогти обшукуваному.

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т.В. Варфоломеєва, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.

4. Настільна книга слідчого / М.І. Панов, В.О. Шепітько, В.О. Коновалова – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Ін Юре, 2011. – 736 с.

УДК 341.4 (043.2)

Московчук Д.О., студент,
Інститут кримінальної юстиції,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Степаненко О.В., асистент

СПІВВІДНОШЕННЯ ОБСТАВИН, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ

В кримінальному законодавстві європейських держав існують норми, що визначають обставини, при яких діяння формально містить ознаки злочину, описаного в законі, не є злочинним і караним.